

เทศน์เช้า วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสโนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะของพระพุทธเจ้านี้ยิ่งใหญ่ คนที่จะตรัสรู้ธรรมได้ต้องสร้างสมบุญญาธิการมาหาศาล การสร้างมาหาศาลแบบนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์นะ ความปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ เวลาบรรลุธรรมแล้ว วิมุติสุขๆ “จะสอนใครได้หนอ” คำว่า “จะสอนใครได้หนอ” มันลึกลับซับซ้อน ลึกลับซับซ้อนจนจะสอนใครได้ แล้วเวลาจะเอาคนที่ไว้ใจได้ก็ปัญจวัคคีย์ไง

เวลาจะไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ปฏิเสธ ความปฏิเสธของเขาเพราะมุมมองของโลก มุมมองของโลกเห็นว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมานร่างกายขนาดนั้น ความทุกรกิริยาขนาดนั้น ทำความเพียรขนาดนั้นแล้วยังไม่ได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี่ไง เวลาพิจารณา เหมือนพิณ ๓ สาย ทางสายกลางๆ กลับมาน้ำอาหารของนางสุชาดา แล้วฟื้นฟูร่างกายแล้วมาประพฤติปฏิบัติไง แต่มุมมองของปัญจวัคคีย์ว่านี่กลับมาอีกมากๆ ไม่ยอมฟังไง

คำว่า “ไม่ยอมฟัง” นี่มุมมอง มุมมองว่า ถ้าเวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำทุกรกิริยาอยู่นั้นนะ เป็นผู้คุ้มครองดูแลอยู่ อยู่นี่สุขยอๆ เวลาพลิกกลับมา กลับมาน้ำอาหารของนางสุชาดานะ โอ๊ย! มันหมดเลย ความหวัง ความตั้งเป้าหมายไว้มันล้มเหลวหมดเลย เรานี้หมดโอกาสแล้วแหละ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา บุญเพนิวาสนุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัภขญาณ สำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เวลาจะกลับไปสอนปัญจวัคคีย์ปัญจวัคคีย์ไม่ฟัง ไม่ฟัง นี่มุมมองของโลกๆ ใจ มุมมองของโลกมองได้เพียงวัตถุใจ มองได้กิริยาใจ กิริยาวัตถุ ทุกรกิริยาใจ ความเพียร ความเข้มแข็ง ความอดทนใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คิดอย่างนั้นไง เวลายังไม่ตรัสรู้ธรรม ต้องทรมานกิเลสๆ แต่ทรมานแต่ที่ร่างกายนี้ ทรมานแต่ภายนอกนี้ แต่มันไม่เข้าถึงหัวใจ ไม่เข้าไม่ถึงหัวใจใจ

เวลาเข้าถึงหัวใจ สิ่งที่เป็นอสังขยัญญาในหัวใจอันนั้น เวลาในหัวใจอันนั้น เห็นไหม ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่เพราะอะไร ยิ่งใหญ่เพราะว่าเวลาทำคนคนหนึ่ง สิ่งที่เกี่ยวข้องตายเกิดในวัฏฏะ ไม่รู้ที่มาที่ไปของตน ให้รู้แจ้งในที่มาที่ไปของตน ให้ชำระล้างกิเลส ในใจของตน เวลาสิ้นกิเลสไปแล้ว สุตตา เทวมนุสฺसान์ เทศน์สอนเทวดา เทศน์สอนอินทร์ พรหมหมดเลย ๓ โลกธาตุ ทะลุปรุโปร่งหมด นี้คุณค่าของมันมหาศาล

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์บนสัตว์นะ สัตว์มนุษย์ๆ ใจ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สัตว์มนุษย์บางคนเกิดมาปัญญาอันยาวาวาสนายิ่งใหญ่มาก เป็นมหาบุรุษ คนที่เป็นมหาบุรุษ เขาเป็นมหาบุรุษได้อย่างไร เขาเป็นมหาบุรุษได้เพราะเขามีสติมีปัญญา คนที่มีสติมีปัญญา นี้ใจ คนที่มีสติมีปัญญา มีอำนาจวาสนา เขาแยกถูกแยกผิดได้ แต่ในโลกนี้คนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก เวลาคนโง่ๆ ใจ คูสิ เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะสร้างบุญกุศลมามหาศาล เวลามหาศาล ไปศึกษากับสังขย ศึกษากับสังขย

นี่คนที่มีอำนาจวาสนา เวลาสังขยสอน นั่นก็ไม่ใช่ แล้วไม่ใช่มันคืออะไร ไม่ใช่ก็คือ ไม่ใช่ ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไม่ใช่ๆ ไป คำว่า “ไม่ใช่” เวลาคนเราเกิดมา ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โรคบางชนิดไม่รักษาก็หาย เป็นโรคปวดหัวตัวร้อนไม่รักษาก็หาย บางโรคไม่รักษา ตาย บางโรครักษาไม่ได้เลย เวลาชราคร่ำคร่า เวลาชราคร่ำคร่ามันรักษาไม่ได้หรอก คนเราเกิดมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ตามอายุขัย จะไปรักษาอย่างไร นี่พูดถึงโรค

นี่ก็เหมือนกัน นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ โรคบางชนิดไม่ต้องรักษามันก็หาย นี่ก็เหมือนกัน คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก เวลาเราเกิดมาแล้ว เราศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกู เห็นไหม บางโรคไม่รักษามันก็หาย ใอันนั้นไม่ใช่ๆ ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่

ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกู มันเป็นโหวหารนะ มันเป็นอย่างนั้นนะ แต่คนที่ฉลาดนะ คนที่ฉลาดประพฤติปฏิบัติหรือยัง รู้จักตัวของตัวเองหรือยัง ได้ค้นคว้าอะไรหรือยัง ยังไม่ได้ทำอะไรเลยนะ

แต่โรคบางชนิดไม่ต้องรักษาก็หาย ไม่รักษาก็หาย นี้ใจ อารมณ์ขุ่นมัว ความทุกข์ความยากในหัวใจของเรา ถ้ามีสติมีปัญญารุ่งขึ้น ถ้ามันไม่ใช่ก็คือมันไม่ใช่ ไม่ต้องรักษามันก็หาย แต่

บางโรคไม่รักษา ตาย กิเลสมันต้องรักษาทั้งนั้นนะ กิเลสมันต้องมีการกระทำไง ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกูนะ ก็สัญญาซัยไง สัญญาซัยก็บอกไม่ใช่ๆ ใจ

แล้วพระสารีบุตรเป็นคนยืนยันเองว่ามันไม่ใช่ทาง เวลาไปหาพระโมคคัลลานะ แล้วปรึกษากัน นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ เราศึกษาขนาดนี้แล้วเข้าไปหาท่าน บอกว่า แล้วอย่างไรต่อไป ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ต่อไป ต่อไป แล้วมันไปสิ้นสุดตรงที่ไหนล่ะ แล้วอะไรมันเป็นขึ้นต้น ท่ามกลาง และที่สุดลละ คงไม่ใช่ทางแล้วละ สัญญากันไว้นะ สัญญากันไว้ว่า ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่ดีอย่าทิ้งกันนะ

เวลาพระสารีบุตรไปเห็นพระอัสสชิ เป็นสมณะที่สำรวมระวัง สำรวมระวัง ความสำรวมระวังในหัวใจมันแสดงออกมาจากภายใน ตามไปๆ เวลาไปถามธรรมะไฉว่า “ท่านบวชมาจากใคร”

“บวชมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าอย่างไร”

“โธ้ย! เราเป็นผู้บวชใหม่ นะ ความรู้เราน้อย”

ความรู้เราน้อย ความรู้เรื่องโลกใจ ความรู้เรื่องสังคัมมันน้อย

“แต่ถ้ามันมีความรู้่น้อยก็เอาแต่ที่ท่านรู้” เพราะที่ท่านรู้เพราะมันเห็นกิริยา เอาที่ท่านรู้ นั้นนะ ถ้าความรู้ ความรู้มันพอเพียงกับการชำระกิเลสได้ก็พอ

“เราเป็นผู้บวชใหม่ บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไปดับที่เหตุ นั้น”

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตนี้เกิดมาจากไหน ชีวิตนี้เกิดมาจากจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาบอกว่าเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ที่เป็นหมัน พ่อแม่ที่เขาไม่มีลูกก็มี เวลาเกิดจากพ่อจากแม่มันต้องเกิดจากแม่ตายตัวไปไซ้ไหม มันไม่ใช่ มันเกิดจากเวรจากกรรมของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทำบุญกุศลด้วยกันมา สาขบุญกุศลกรรมร่วมมา ถึงได้มาเกิดเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกกัน เวลาเกิดเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกกัน อภิชาติบุตร บุตรที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่ บุตรที่

มีเวรมีกรรมต่อกัน บุตรที่กลับมาทำลายความรู้สึกของพ่อแม่ นี่ผลของวิญญูะๆ นี่ไง ชีวิตนี้มาจากไหนๆ

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจะปฏิบัติขึ้นมา เวลาเข้ามาจิตตกวานาๆ ได้ภาวนา หรือยัง ถ้ายังไม่ได้ภาวนา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ โรคบางชนิดไม่ต้องรักษาก็หาย ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ใจของกู โรคบางชนิดไม่ต้องรักษามันก็หาย มันก็คิดกันไปไง

แต่ในวงกรรมฐานไม่ใช่อย่างนั้น ในวงกรรมฐาน เวลาสัจจะ อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วทุกข์อยู่ที่ไหน ทุกข์อยู่ที่ไหน

เราก็ทุกข์กายทุกข์ใจ ไอ้นี้คือ อริยสัจชาติปี ทุกุขา ชาติการเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แล้วพอเกิดแล้วมันก็มีควมพิร่ำรำพัน ไอ้มันอารมณ์ความรู้สึกปลายเหตุเลย ไร้สาระมากเลย นี่ไง นั่นหรือคือทุกข์ ไอ้นี้คือปลายเหตุของทุกข์ แล้วทุกข์มันคืออะไรละ

เพราะมีเราไง ลองไม่มีเราสิ อารมณ์มันเกิดมาจากไหน สรรพสิ่งในโลกเกิดมันจากไหน มันเกิดจากความรู้สึกเราทั้งนั้นนะ ชาติ ความเข้าใจผิด เราเข้าใจเรื่องผิด เราโกรธเป็นพินเป็นไฟเลยนะ พอเขามอบอกให้ถูกต้อง เออ! เข้าใจผิด โอ้อโฮ! เมื่อกี้เป็นพินเป็นไฟเลย นี่ไง มันเกิดจากไหนๆ มันเกิดจากจิตทั้งนั้น ถ้ามันเกิดจากจิตทั้งนั้นนะ เวลาแก้มันต้องไปแก้ที่จิต พอแก้ที่จิต ครูบาอาจารย์เราถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไง

เวลาวางข้อวัตรปฏิบัติ คำว่า “ข้อปฏิบัติ” คือสำรวมระวัง การก้าว การเดิน การเหยียด การคู่ สำรวมระวังเพื่อจะรักษาจิต จะค้นหาจิตของตน นี่ไง เวลาศึกษาธรรมะๆ อิทปฺปจุจยตา อวิชชาปฺจุจยา สงฺขารา เวลาใครขึ้นมาถือวิชาๆๆ กลัวจะไม่รู้ว่าไม่รู้จักอวิชา ไม่รู้จักกิเลส แต่ไม่เคยเห็นหน้า

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราฝึกคน ฝึกคน เริ่มตั้งแต่ข้อวัตรปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การตั้งสติ พระกรรมฐานให้อ่อนนุ่มถ่อมตน อาวุโสกันแต่ต้องเคารพกัน อันนั้นมันก็เป็นวัฒนธรรมนะ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาหลวงตาท่านพูดไป ให้มันร่อยพรรณาด้วย ถ้ามันโง่ ถ้ามันไม่เข้าใจ มันก็ไม่พินนิสสัย นี่ก็เหมือนกัน เวลาการอ่อนนุ่มถ่อมตน เขาอ่อนนุ่มถ่อมตนกันที่ไหน อาวุโสกันแต่เป็นวินัยนะ เป็นกฎหมายนะ แต่ธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามั่นลงกันที่คุณธรรม ลงกันที่คุณธรรมที่มีในใจของครูบาอาจารย์ของเรา

เวลาครูบาอาจารย์ของเรามีธรรมในใจครูบาอาจารย์ของเรา นะ ท่านถนอมท่านรักษานะ คุณติ เวลาหลวงตาท่านบรรลุนิพพาน เวลากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่า กราบด้วยใบหน้าที่มองไปด้วยน้ำตา ด้วยความซาบซึ้ง ด้วยความกตัญญู ด้วยความซึ้งใจ รู้ได้ อย่างไรก็ตาม ๒,๐๐๐ กว่าปี กาลเวลาไม่สามารถมาแบ่งแยกได้เลย ถ้าเป็นธรรมแล้วมันเป็นธรรมทั้งนั้นนะ ฉะนั้น สิ่งที่เป็นธรรมนะ ท่านปกป้องคุ้มครองดูแลเรา วางข้อวัตรปฏิบัติเพื่อฝึกเราๆ ฝึกเราให้เรามีสติปัญญา ฝึกเราให้สำรวจระวังใจให้ไหม ฝึกเราไม่ให้สติมันแตกออกไปไหน ฝึกเราไม่ให้มันฟุ้งซ่านใจให้ไหม ฝึกเรานะ ไอนี้มันการฝึกเราไป

ไม่ใช่กูๆ แล้วกูมันอยู่ไหน มันต้องหาภาหุให้ได้ก่อน มันต้องทำอย่างนี้ นี่ครูบาอาจารย์ของเราทำในการกระทำไป

ถ้ามันปฏิบัติเสถียรนะ นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ก็สัญชัย นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ นี่ก็เหมือนกัน ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกู โอ้อโฮ! แล้วสุขมาก

สุขสิ ไม่ต้องทำอะไรเลย ทำไมมันจะไม่สุขล่ะ ไม่ต้องทำอะไรเลย แต่ครูบาอาจารย์ของเรามันไม่ใช่ พอไม่ใช่ขึ้นมา เวลามองกันโดยความเป็นกลุ่มก้อน “อัครตถิถมถานุโยค ทำตัวเองให้ลำบากเปล่าแหม! เราอยู่สุขสบายอยู่แล้วทำไมต้องไปทรมานตน”

เขาไม่ได้ทรมานตน เขาทรมานกิเลส เขาทรมานใจความนึกคณองในใจ ไอนี้ใจที่มันนึกมันคณอง นั้นนะมันจะหลุดกระชากลากหัวใจเราไปทำแบบนั้น ย้ำคิดย้ำทำแล้วเดี๋ยวก็มีการกระทำ

นี่ไง เขาไม่ได้ไปทรมานตน เขาทรมานกิเลส เพราะว่าทรมานกิเลสแล้ว ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามาแล้ว นั่งนิ่งๆ มีแต่ความสุข นั่งนิ่งๆ ไม่ต้องมีกิริยาสิ่งใดเลย ยิ่งมีความสุขมากกว่านั้น สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีใจ เอ็งไม่เคยเห็นความสุขแท้ไง คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิมุตติสุขๆ เสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุข สุขอะไร

ไอ้ของเราเนี่ยสุขเวทนา เวทนาคือว่ามันสุขมันทุกข์ ดีหรือชั่ว ถ้าดีก็พอใจ ถ้าชั่วก็ไม่พอใจ ไอ้สุขเวทนา ทุกขเวทนา เขาเรียกว่ามันเป็นเวทนา มันอยู่ในขั้น ๕ ขั้น ๕ คือสัญชาตญาณ มันมีมาโดยสามัญสำนึก

คนเรามีธาตุ ๔ และขั้น ๕ เทวคามิขั้น ๔ เพราะไม่มีรูป พรหมมีขั้นเดียวคือผัสสะ นี่ไง แต่พื้นฐานของมันคือจิต พื้นฐานของมันคือจิต แต่จิตเกิดในสถานะใด ในภพชาติใด กินอาหารอย่างใด อยู่อย่างใด

แต่เรามาเกิดเป็นมนุษย์ พอเราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมามันก็มีขั้น ๕ สุขเวทนา ทุกขเวทนา ใจ คำว่า “สุขเวทนา ทุกขเวทนา” มันดีโดยสัญชาตญาณ มันดีโดยธรรมชาติของมัน ถ้าดีโดยธรรมชาติ สุขอย่างนี้หรือ แล้วสุขอย่างนี้มันเจอไปด้วยกิเลสใจ

สุขเวทนา ถ้าได้สิ่งใดสมความพอใจของตนแล้วจะมีความสุข แล้วพอมันคุ้นชินแล้วมันสุขใหม่ มันถึงไม่มีวันสิ้นสุดใจ มันต้องให้มากกว่านั้น ใหญ่กว่านั้น เลิศกว่านั้น โลกอีก ๕ โลกของกูจะเอาให้หมดเลย ๕ โลกไม่ใช่ของใครนะ ของกูคนเดียวเลย ยังไม่พอเลย นี่ไง จะสุขอย่างนั้นหรือ มันสุขไปไม่ได้

แต่วิมุตติสุข วิมุตติสุขไม่อิงใดๆ ทั้งสิ้น ไม่อิงสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น สุขในตัวของมันเอง ไม่ต้องอาศัยอะไรเลย ไม่ต้องอาศัยอะไรที่เป็นอามิสแล้วให้มันพอใจแล้วสุข ไม่ต้องเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาฯ ถ้ามันมีความสุขอย่างนี้มันไม่ต้องการสิ่งใดๆ เลย ไม่ต้องการวัตถุใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ต้องการให้ใครยกย่องสรรเสริญ ไม่ต้องการสิ่งใดเลย ไม่ต้องการ

ถ้าต้องการมันก็มากเกินไปนะสิ ถ้าต้องการแสดงว่าจิตมันขาดนะสิ ถ้ามันต้องการนั้นมันก็ไม่ใช่นะสิ ก็ตัวกูของกูนั่นใจ ก็ไม่ใช่ใจ ไม่ใช่ มันไม่ใช่ แต่ถ้ามันเป็นจริง เป็นจริงอย่างไร

เราจะบอกว่า ถ้ามันเป็นจริง เป็นจริง ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงท่านก็ให้เราเริ่มต้นขึ้นจากทาน แต่ในมุมมอง บุคคลที่ยิ่งใหญ่เขามีสติปัญญาของเขา เขาทำอะไรเขาจะทำแต่ผลงานที่ยอดเยี่ยมของเขา

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ยอดเยี่ยมที่สุด ทานบารมี ศีลบารมี บารมี ๑๐ ทศ มันต้องมีความพร้อมใจ ทานทำให้จิตใจมันเป็นสาธารณะ จิตใจที่มีหลักเกณฑ์ ไม่

ระวางกับใครทั้งสิ้น คีล คีลบารมี ทาน เราทำไปทำไม เราทำไป หนึ่ง ทำเพื่อรดน้ำต้นไม้ รดน้ำ ต้นไม้ให้ต้นไม้มันอยู่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ทำเพื่อหัวใจของเราไง ทำเพื่อความชุ่มชื้นในใจของเราไง ถ้าใจของเราได้ ชุ่มชื้น ใจของเราเป็นผู้เสียสละ ผู้อื่นได้รับความสุข ได้รับไปจากเรา นี่ทำเพื่อเหตุนี้ไง นี่ไง ระดับ ของทาน คีล ภาวนาขึ้นมา

มันทาน คีล ภาวนาขึ้นมา แต่บอกว่าไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกู ไม่ใช่การกระทำของกู กูไม่ ต้องทำอะไรเลย กูขอดเยี่ยม...มันไม่มี มันไม่มี มันจะมี มันจะมีจากการกระทำนี้ ธรรมทั้งหลาย มาแต่เหตุ

มันไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีสิ่งใดที่ยกขึ้น ไม่มีสิ่งใดที่เป็นจริง มันจะเป็นจริงได้อย่างไร สิ่ง ที่เป็นจริง นี่ไง ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ถ้ามันไม่มีความรู้สึกลึกซึ้งขึ้นมาใน หัวใจ มันจะเป็นผลขึ้นมาได้อย่างไร ถ้ามันเป็นผลขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมา

แต่มนุษย์เกิดมา เกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงความเป็นจริงๆ ใจ ความเป็นจริงที่ยิ่งใหญ่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าว่า “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” เวลาสอนแล้วมันพยายามเส้นผมบังภูเขา ความรู้สึกนึกคิดของตนบังหัวใจของเรา มีการศึกษามากขนาดไหน บุคคลยิ่งใหญ่ที่ต้องการใจ ต้องการ เวลาในพระพุทธศาสนาก็ต้องการนิพพานใจ ว่าง ว่างหมดเลย ว่างเลย...จี๋ลอยน้ำ

โรคาบางอย่างไม่ต้องรักษาก็หาย กิเลสมันอ้างธรรมะอย่างนั้นนะ กิเลสมันบังเงา มันจะ ว่างอย่างไรมันตรวจสอบได้ทั้งนั้นนะ ถ้ามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ครูบาอาจารย์ เราท่านถึงวางรากฐานให้เป็นปัจเจก ตั้ง ให้เป็นสันติภูมิโก ให้บุคคลคนนั้นรู้ขึ้นมาเอง

คนที่นอนหลับอยู่ เราจะทำอะไรให้เขาฉลาดขึ้นมาไม่ได้ คนที่เขาฉลาดขึ้นมาเขาต้อง ศึกษาขึ้นมา เขาต้องพัฒนาการของเขา เขาถึงจะฉลาดขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน จิตใจที่มันตื่นขึ้นมา จิตใจที่มันรับรู้ขึ้นมา จิตใจที่มันแก้ไขขึ้นมา นั้น จิตใจอย่างนั้นต่างหากจิตใจที่มันมีมรรคมีผล ของมัน มันถึงจะรู้ถึงธรรมความจริงในใจอันนั้นไซ้ไหม

ถ้ามันรู้สัจจะความจริงในใจอันนั้น มันรู้จริงแล้ว รู้ได้หมด ๓ แคนโลกธาตุไม่มีสิ่งใดปิดบังจิตใจอย่างนี้ได้เลย แล้วถ้าจิตใจเป็นอย่างนี้แล้วมันถึงรู้ที่มาที่ไปไง ถ้าที่มาที่ไปมันควรเป็นอย่างไร มันจะเป็นสัจจะเป็นความจริงอย่างไร บุคคลที่ยิ่งใหญ่มันยิ่งใหญ่ที่นี้ไง

ชนะสงครามคุณด้วยร้อยคุณด้วยพัน สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้น ถ้าชนะหัวใจของตน ชนะหัวใจของตน ชนะใคร ชนะหัวใจของตนก็ชนะพญามารไง ครอบครวของมาร ถ้าเจ้าวัฏจักรมันมีความโลภ ความโกรธ ความหลง มีลูกของมาร มีหลานของมาร เหลนของมาร เราชนะครอบครวของมาร ชนะในใจของตนเป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ นี่เอกบุรุษ ถ้ามันยอดเยี่ยมมันยอดเยี่ยมที่นี้ ถ้ามันมีปัญหา มันมีปัญหาที่นี้ไง

แต่ของเรามันปัญหาส่งออกทั้งนั้น ปัญหาเรามีความคิด ทางโลก โลกเจริญด้วยการศึกษา เจริญด้วยปัญญา นั่นมันเรื่องทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพชีวิต คุณภาพชีวิตใจ ความเจริญของโลกๆ แต่หัวใจร้อน ทุกข์มาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าของท่าน ท่านมีความสุขของท่าน จิตใจที่มันมีคุณธรรมอันนั้น นี่ธรรมกับโลก ธรรมกับโลกมันอยู่ด้วยกัน มันไปด้วยกัน แต่ที่พูดนี้ แบบพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะถามสังข์ชัย เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะจะชวนสังข์ชัยไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชวนไปศึกษาธรรมะไง สังข์ชัยถามพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ โลกนี้มีคนฉลาดมากหรือมีคนโง่มาก โลกนี้มีคนโง่มากเลย

หลวงตาท่านบอกเขาโคกับขนโค โควมีสองเขา ขนเต็มตัว นี่ก็เหมือนกัน โลกมีคนโง่มากหรือคนฉลาดมาก ถ้าอย่างนั้นเธอไปอยู่กับคนฉลาดเถิด พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเลยลาสังข์ชัยมาอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาศึกษา มาศึกษามาประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์

สังข์ชัยกระอักเลือด จะสอนคนโง่อยู่นั่นไง สอนคนโง่มันก็หลอกกันอยู่นั่นไง ไม่ใช่ นั่นไม่ใช่ ไม่ใช่ตัวกู ไม่ใช่ของกู ไม่ใช่อะไรทั้งสิ้นเลย มันเป็นการศึกษานะ มันเป็นโวหารนะ แต่สัจจะความจริงนะ ใครไม่ได้ทำ คนนั้นไม่ได้ ใครไม่ได้ฝึกหัด ใครไม่ได้ค้นคว้าจิตใจของตน ใครไม่เห็นใจของตน แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา จิตตภาวนา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตดวงใด

ไม่มีมรรค ไม่มีการไปแก้ไข ไม่มีการไปตัดแปลงจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นกว่าจะหาจิตของตนเจอ หลวงตาท่านปรารภบ่อย แม้แต่สมาธิยังทำกันไม่เป็น มันจะภาวนาอะไรกัน

แม้แต่สมาธิยังทำไม่เป็น แม้แต่สมาธิคือจิตของตน คือสมถกรรมฐาน จุดที่เกิดที่ตาย จุดที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ การกระทำของพระกรรมฐานถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน เข้าไปหาใจของตน ของกูแน่ๆ เดือดร้อนมากกว่าจะทำความสงบได้ กว่าที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ล้มลุกคลุกคลาน ไม่มีครูบาอาจารย์คอยสอน คอยแนะนำ ใครจะทำได้ ใครจะทำได้ หลวงตา ท่านรำพึงเลยนะ ใครจะทำได้ ใครจะทำได้ แต่เวลามันเป็นจริงขึ้นมาแล้ว จะสอนใครได้หนอ มันลึกลับซับซ้อนขนาดนั้นนะ แต่หลวงตาท่านบอกว่าทำไมเราทำได้ล่ะ ฉะนั้น ท่านทำได้ มนุษย์ก็ต้องทำได้ คนอื่นก็ทำได้ ไม่มีใครใหญ่กว่าใครหรอก เสมอภาคกัน มันแตกต่างกันด้วย อำนาจวาสนา

อำนาจวาสนานี้มันก็เข้ามาอยู่ที่มุ่มมอง ทศนคติ ถ้ามันจะมองอย่างไร แต่มุ่มมองทศนคติ ก็เกิดจากจิตทั้งนั้น ผลการกระทำมันเกิดจากจิตของเรา ถ้าจิตของเราเป็นได้จริง ทำได้จริง แล้ว เรื่องอย่างนี้มันอยู่ข้างนอกๆ อยู่ไกลมาก เพราะมันห่างจากจิตมาก แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่าน สอนเรื่องจิตตภาวนา สอนถึงมนุษย์ คน

จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนา มากน้อยแค่ไหน เราก็จะได้ประโยชน์กับเรา เป็นปัจจุัตถ์ เป็นสันติปฏิริโกจากพระพุทธศาสนา เอวัง